

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 19 d.
(OR. en)

12048/23

RECH 362
COMPET 778
IND 408
MI 646
EDUC 324
TELECOM 234
ENER 453
ENV 880
AGRI 416
TRANS 320
SAN 466

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 19 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 457 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI „ES misijos po dvejų metų: pažangos vertinimas ir tolesni veiksmai“

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 457 final.

Pridedama: COM(2023) 457 final

Briuselis, 2023 07 19
COM(2023) 457 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES misijos po dvejų metų: pažangos vertinimas ir tolesni veiksmai

{SWD(2023) 260 final}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

ES misijos po dvejų metų: pažangos vertinimas ir tolesni veiksmai

1. NAUJOVIŠKA PROGRAMOS „EUROPOS HORIZONTAS“ PRIEMONĖ

ES susiduria su precedento neturinčiais iššūkiais ne tik sparčių pokyčių ir daugėjančių grėsmių, bet ir galimybių aplinkybėmis. Šiems iššūkiams (tarp jų Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą, klimato kaitos poveikiui, aplinkos būklės blogėjimui, ekstremaliosioms sveikatos situacijoms, demografiniam spaudimui ir didėjančiai nelygybei) skubiai reikia novatoriškų sprendimų. Nuo to, kaip ES sugebės juos pasitikti, priklausys ne tik mūsų bendra ateitis, bet ir mūsų demokratinės sistemos ir jos vertybių efektyvumo suvokimas.

Misijomis grindžiama viešoji politika yra naujas ir perspektyvus būdas pasitikti visuomenės iššūkius. Ji apima plataus užmojo ir konkrečių, tačiau pasiekiamų tikslų nustatymą ir viešųjų bei privačiųjų išteklių, mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) srities pastangų orientavimą ir visuomenės dalyvavimą siekiant juos įgyvendinti per nustatytą laikotarpį. Šis metodas pradėtas taikyti pagal ES MTI finansavimo programą „Europos horizontas“¹, kaip viena plataus priemonių rinkinio dalis.

ES misijos papildo įprastus MTI ir jais remiasi keliais unikaliais būdais. Jomis siekiama konkrečių ir apčiuopiamų rezultatų visuomenei, tuo tarpu daugeliu kitų priemonių siekiama mokslinio ir (arba) ekonominio poveikio. Naudojantis jomis ne tik teikiama MTI finansinė parama, bet ir koordinuojama veikla pagal atitinkamus reguliavimo ir politikos aspektus. Misijų trukmė ilgesnė, siekia dešimtmečius, tačiau ji vis dėlto fiksuota. Taip sutelkiamos pastangos ir skatinama kuo skubiau artėti prie pabaigos. Misijose nuo pat pradžių daug dėmesio skiriama piliečių ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimui, todėl technologijų priimtinumas ir įtraukumas yra neatsiejama modelio dalis. Nors misijos yra grindžiamos MTI, jos neapsiriboja fundamentiniais ir taikomaisiais moksliniais tyrimais ir apima platų požiūrį į inovacijas (įskaitant visuomenės ir organizacines inovacijas) bei esamų žinių panaudojimą, susiejant visą programos „Europos horizontas“ veiklos spektrą. Misijose nenustatomos priemonės tikslams pasiekti, todėl jos iš esmės yra tarpdalykinės ir joms reikalingas kompleksinis požiūris, užtikrinantis sinergiją ir papildomumą kuriant ir diegiant sprendimus.

Programoje „Europos horizontas“ nustatytos penkios misijų sritys, kuriose problemos galėtų būtų veiksmingai sprendžiamos taikant misijomis grindžiamą metodą. Šios sritys yra: prisitaikymas prie klimato kaitos, įskaitant visuomenės transformaciją; vėžys; gyvybingi vandenynai, jūros, priekrančių bei vidaus vandenys; neutralaus poveikio klimatui ir

1 Žr. 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/695, kuriuo sukuriama programa „Europos horizontas“, 2 konstatuojamąją dalį.

pažangieji miestai; gera dirvožemio būklė ir maistas. Komisija iki šiol pradėjo vykdyti penkias ES misijas², remdamasi specialių misijų valdybų ataskaitomis, kuriose įvertinta technologinių ir socialinių inovacijų branda šiose srityse. Buvo parengti išsamūs kiekvienos misijos įgyvendinimo planai, remiantis į programos „Europos horizontas“ teisinį pagrindą įrašytais misijos kriterijais.

Įvertinti ES misijas Reglamente dėl programos „Europos horizontas“³ reikalaujama ne vėliau kaip 2023 m. Šis vertinimas yra ne tik atskirų misijų, bet ir misijų kaip priemonės vertinimas, taip pat misijos sričių peržiūra. Prie šio komunikato pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente pateikiami šio vertinimo rezultatai ir kiekvienos misijos „įsivertinimas“ pagal šiuos kriterijus:

- tikslo užmojo mastą ir kartu realistiškumą;
- pridėtinę vertę;
- MTI turinį;
- užtikrinimą, kad įgyvendinimas būtų įmanomas, išmatuojamas ir pasiekiamas per nustatytą laiką;
- pritarimo užtikrinimą;
- biudžetą;
- piliečių ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą;
- pažangą, pasiekimus ir tarpines vertes.

Įvertinus atrankos procesą taip pat buvo nustatyta spragų ir atsirado postūmis svarstyti galimybę pradėti papildomas misijas penkiose srityse. Šiame komunikate pateikiamos pagrindinės išsamaus ES misijų vertinimo išvados ir apžvelgiami tolesni veiksmai, susiję su šia priemone.

2. PAGRINDINIAI LIGŠIOLINIAI PASIEKIMAI

Nepraėjus nė dvejiems metams nuo įgyvendinimo pradžios, atsiskleidė individualus ir bendras visų dabartinių penkių ES misijų potencialas. Šiame skirsnyje apžvelgiami pagrindiniai pasiekimai, nustatyti atliekant kiekvienos iš penkių dabartinių misijų vertinimą, taip pat pateikiamas bendras įgytos teigiamos patirties įvertinimas. Kitame skirsnyje daugiausia dėmesio skiriama nustatytiems trūkumams ir siūlomi veiksmai, kaip juos pašalinti ir ateinančiais metais toliau plėtoti bei tobulinti misijų priemonę.

2.1. Prisitaikymo prie klimato kaitos misija

Misija siekiama **paremti bent 150 Europos regionų, kad iki 2030 m. jie taptų atsparūs klimato kaitai.** Misija buvo parengta kartu su ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija⁴ ir yra susijusi su strategijos tikslu iki 2050 m. sukurti klimato kaitai atsparią Europą. Ji skirta

2 COM(2021) 609 *final*.

3 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/695, kuriuo sukuriamas bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (OL L 170, 2021 5 12), 8 straipsnio 5 dalis ir 11 straipsnis.

4 COM(2021) 82 *final*.

padėti greičiau prisitaikyti prie klimato kaitos ir paskatinti transformacinius pokyčius Europoje, prisidedant prie sistemingesnio politikos formavimo remiantis naujausiomis MTI srities žiniomis, technologijomis ir duomenimis.

Konkrečiau, ji padeda regionams ir vietos valdžios institucijoms teikdama tiesioginę paramą ir sudarydama palankesnes sąlygas gauti žinių trijose srityse: 1) geriau suprasti **su klimatu susijusią riziką**, su kuria jie susiduria ir susidurs, 2) nustatyti **bent 150 regionų atsparumo klimato kaitai didinimo būdus**, išbandant įvairias ateities perspektyvas, ir 3) didinti **atsparumą įgyvendinant bent 75 didelio masto parodomuosius projektus**.

Nuo misijos pradžios 2021 m. rugsėjo mėn. **misijos chartiją** pasirašė **308 regionų ir vietos valdžios institucijos**, taip parodydamos aišką politinį įsipareigojimą dirbti siekiant misijos tikslų. 2023 m. sausio mėn. pradėjo veikti **misijos įgyvendinimo platforma**, kuri teikia techninę pagalbą regionams, ir **misijos praktikos bendruomenė**. Kartu su Europos investicijų banku (EIB) misija pradėjo užmegzti ryšius su regionais, siekdama **nustatyti patrauklius finansuoti prisitaikymo prie klimato kaitos projektus**. Bendradarbiaujant su Jungtinio tyrimų centro GD ir Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) Klimato žinių ir inovacijų bendrija (ŽIB), kuriamos **prisitaikymo prie klimato kaitos inovacijų kryptys**, grindžiamos pažangiąja specializacija ir regioninių inovacijų partnerystėmis.

Pirmieji programos „Europos horizontas“ misijos projektai regionų ir vietos valdžios institucijoms padeda atlikti su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimus, demonstruoti **novatoriškus sprendimus** (pavyzdžiui, **potvyniams atsparius pastatus, sausras atsparesnius pasėlius** ir novatoriškus **draudimo produktus**) arba remti jas priemonėmis, kurios padeda užtikrinti didesnę piliečių dalyvavimą. Parodomiesiems projektams, kurie atitinka atrankos kriterijus, bet negali būti laikomi prioritetiniais, suteikiamas **pažangumo ženklas**, kad juos būtų lengviau paremti pagal kitas finansavimo programas.

2.2. Kovos su vėžiu misija

Kovos su vėžiu misijos bendras tikslas – **iki 2030 m. pagerinti daugiau kaip 3 mln. žmonių gyvenimo kokybę** prevencijos ir gydymo priemonėmis, o vėžiu sergantiems asmenims, įskaitant jų šeimas, – suteikti galimybę ilgiau ir kokybiškiau gyventi. Misija daugiausia dėmesio skiria keturiems konkretiems tikslams: 1) gilinti žinias apie vėžį, 2) plėsti prevenciją, įskaitant atrankinę patikrą ir ankstyvą nustatymą, 3) gerinti diagnostiką ir gydymą ir 4) gerinti pacientų bei jų šeimų gyvenimo kokybę.

Kovos su vėžiu misija yra svari ES investicijų į vėžio mokslinius tyrimus ir inovacijas sudedamoji dalis, kuri yra labai svarbi siekiant sėkmingai įgyvendinti Kovos su vėžiu planą ir daugelį pagrindinių jo veiksmų, kaip stiprios Europos sveikatos sąjungos dalį. Siekiant palengvinti MTI ir sveikatos politikos integravimą, Kovos su vėžiu misija ir **Europos kovos su vėžiu planas**⁵ nuo pat pradžių buvo rengiami kartu. Jų tikslai suderinti, susitarta dėl papildomų pavyzdinių iniciatyvų ir nustatytas bendras valdymas.

⁵ COM(2021) 44 *final*.

ES lygmeniu Kovos su vėžiu misija ir Kovos su vėžiu planas paskatino **naują dialogą su valstybėmis narėmis** vėžio klausimais ir subūrė sveikatos ir mokslinių tyrimų ministerijas, kad jos dirbtų kartu **bendrame** Visuomenės sveikatos ekspertų grupės **kovos su vėžiu pogrupyje**⁶. Taip sukuriama tinkama aplinka, kad mokslinių tyrimų įrodymai padėtų sistemingai grįsti politikos formavimą. Kovos su vėžiu misija padėjo Visuomenės sveikatos ekspertų grupei anksti įsitraukti į veiklą. Ši grupė padėjo parengti atnaujintą **Tarybos rekomendaciją dėl vėžio atrankinės patikros**⁷, į atrankinę patikrą įtraukiant ne tik krūties, kolorektalinį ir gimdos kaklelio vėžį, bet ir prostatos, plaučių ir skrandžio vėžį. Atkartodami šį integruotą požiūrį į sveikatos ir mokslinių tyrimų politiką, neseniai įsteigti **nacionaliniai kovos su vėžiu misijos centrai** skatins tarpžinybinės politikos dialogus su nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais vėžio prevencijos ir kontrolės klausimais.

Misija atlieka svarbų vaidmenį sudarant sąlygas plėtoti **Europos vėžio duomenų centrą UNCAN.eu**, siekiant padėti tyrėjams precedento neturinčiu mastu analizuoti bendrus mokslinių tyrimų, sveikatos ir kitus susijusius duomenis, didinant duomenų patikimumą ir kuriant naujas mokslinių tyrimų galimybes. Misija taip pat sudaro sąlygas **kitoms ES iniciatyvoms**: ji remia **Europos vėžiu sergančių pacientų skaitmeninį centrą**. Jis suteiks pacientams galimybę dalytis savo duomenimis ir geriau orientuotis sveikatos sistemose, o būsimą Europos sveikatos duomenų erdvę padaryti realiai naudingą tyrėjams ir piliečiams. Be to, pradėtas **dialogas su vėžį įveikusiais jaunais žmonėmis**, suteikiant jiems galimybę dalytis savo patirtimi, išreikšti konkrečius poreikius ir kartu kurti iniciatyvas, kurios padėtų juos patenkinti.

2.3. Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo iki 2030 m. misija

Misijos tikslas – **suderinti jūrų ir gėlo vandens ekosistemų apsaugą ir atkūrimą su didėjančiu spaudimu vandens ištekliams**. Misija tiesiogiai padeda užtikrinti, kad ES taptų lydere pereinant prie tvarios ir žiedinės mėlynosios ekonomikos, ir skatinti naują inovacijų bangą, kurios reikia šiai pertvarkai.

Misija, kaip įtrauki, sistemine ir pokyčius skatinanti iniciatyva, kuri jungia esamas ES, nacionalinio ir regioninio lygmenų pastangas, padeda **įveikti valdymo sistemų susiskaidymą** ir remia **pagrindinius ES teisės aktus ir politiką**⁸ jūrų, jūrininkystės ir gėlo vandens, taip pat susijusiose srityse.

Misija parengė keturis **kelrodžius projektus**⁹ didžiuosiuose Europos jūrų ir upių baseinuose – juose bus **bandomi, demonstruojami ir plačiu mastu diegiami** reikiami sprendimai, kad jais galėtų naudotis daugiau kaip 100 Europos asocijuotųjų regionų. Pagal misijos chartiją išpareigota imtis daugiau kaip 480 veiksmų, kuriems iš viso numatyta

6 https://health.ec.europa.eu/latest-updates/commission-expert-group-public-health-2022-12-08_en.

7 <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/>.

8 Pavyzdžiui, pasiūlymas dėl Gamtos atkūrimo įstatymo, Atokiausių regionų strategija, Arkties strategija, Dumblių strategija, ES veiksmų planas dėl jūrų ekosistemų apsaugos ir atkūrimo siekiant tvarios ir atsparios žuvininkystės.

9 Tai yra: Atlanto vandenyno ir Arkties baseino kelrodis projektas; Baltijos ir Šiaurės jūrų baseino kelrodis projektas; Viduržemio jūros baseino kelrodis projektas ir Dunojaus upės baseino kelrodis projektas.

3,72 mlrd. EUR¹⁰. Pritardami chartijai, valstybės narės, regionai, vietos valdžios institucijos, tarptautiniai partneriai¹¹ ir daug įvairių suinteresuotųjų subjektų **išreiškia tvirtą politinę paramą, imasi konkrečių priemonių ir telkia principu „iš apačios į viršų“ grindžiamus veiksmus ir išteklius**. Pagal misijos kelrodžius projektus yra buriamos pagrindinės **subjektų bendruomenės** (pavyzdžiui, uostai, laivynų savininkai, pakrančių miestai, salos, žvejybos ir išsaugojimo bendruomenės), siekiant suburti pakrančių miestus, salas, žvejybos ir saugojančiąsias bendruomenes, uostus ir laivynų savininkus. Siekiant teikti paramą suinteresuotiesiems subjektams, įsipareigojusiems įgyvendinti misiją, sukurta **įgyvendinimo platforma**.

Vienas iš būdų užmegzti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais – **Europos skaitmeninis vandenyno dvynys**. Jis pradės veikti 2024 m. ir leis piliečiams, verslininkams, mokslininkams ir politikos formuotojams lengvai susipažinti su žiniomis apie vandenynus, taip sudarydamas sąlygas prognozuoti ir priimti informacija pagrįstus sprendimus. Misija taip pat įgyvendina dalyvaujamuosius metodus ir skatina piliečius prisidėti, pavyzdžiui, vykdyti piliečių mokslo ir švietimo apie vandenynus veiksmus, bendruomenės iniciatyva kurti marikultūros įmones ir vykdyti atsakingo jūrų produktų vartojimo kampanijas.

Misija veikia kaip įvairių ES, nacionalinių ir regioninių programų **sinergijos ir papildomumo katalizatorius** – ji jau telkia lėšas ne tik MTI srityje, bet ir pagal EJRŽAF¹² nacionalinius planus ir „BlueInvest“ (1,5 mlrd. EUR rizikai finansuoti), taip pat iš ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondo ir pasinaudodama INTERREG ir „Copernicus“.

2.4. 100 neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų iki 2030 m. misija

Du misijos tikslai – **iki 2030 m. sukurti 100 neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų** ir užtikrinti, kad šie miestai taip pat veiktų kaip bandymų ir inovacijų centrai, kad **visi Europos miestai iki 2050 m. galėtų tapti neutralaus poveikio klimatui miestais**. Susidomėjimas misija nuo pat pradžių buvo didelis – paraiškas prisijungti prie misijos pateikė daugiau kaip 377 miestai.

Misija sukūrė **plačių užmojų turinčių miestų bendruomenę**¹³. Remdamiesi **misijos platforma**, dalyvaujantys miestai gali naudotis internetiniu portalu, kuriame jie gali dirbti grupėmis, keistis patirtimi ir naudotis žinių saugykla, kad greičiau įdiegtų neutralaus poveikio klimatui sprendimus. Šiuo metu portale yra daugiau kaip 1 400 aktyvių naudotojų.

Misija yra **įtrauki** – ji apima visas ES valstybes nares ir aštuonias asocijuotąsias šalis. Valstybės narės sistemingai įtraukiamos vykdant vizitus į šalis ir projektą „CapaCITIES“¹⁴, kuriuo remiami nacionaliniai tinklai ir palaikomi jų tarpusavio ryšiai. Visi miestai kartu su

10 Vandenyno ir kitų vandenų misijos chartija yra paprasta, įtrauki ir įkvepianti sistema, raginanti imtis konkrečių veiksmų, kad būtų stiprinamas bendradarbiavimas siekiant misijos tikslų. Joje gali dalyvauti visos viešosios ar privačios suinteresuotosios šalys. Misijos veiksmai apima MTI, žinias ir duomenis, piliečių dalyvavimą, sprendimų tobulinimą ir (arba) diegimą, švietimą ir mokymą.

11 Viduržemio jūros sąjungos ministrų deklaracija, 2022 m. birželio mėn.

12 Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas.

13 100 miestų iš valstybių narių ir 12 miestų iš programos „Horizontas 2020“ asocijuotųjų šalių.

14 <https://cordis.europa.eu/project/id/101056927>.

vietos bendruomene ir gyventojais, padedami specialių **miestų patarėjų**, pradėjo rengti **klimatu besirūpinančio miesto sutartis**.

EIB remia misijos veiksmus: padeda organizuoti tikslinį miestų informuotumo didinimą ir prisideda prie klimatu besirūpinančio miesto sutarties peržiūros proceso. Buvo atrinkti **53 bandomieji miestai**¹⁵, kuriems bus skirtos dotacijos (0,5–1,5 mln. EUR) novatoriškiems sprendimams su klimato kaita susijusios pertvarkos uždaviniams spręsti. Su bandomaisiais projektais susijęs darbas netrukus bus naudingas dar 50 miestų – jie keisis patirtimi ir konsultuosiu su bandomaisiais miestais.

Miestų atnaujinimas yra svarbus Miestų misijos ir Prisitaikymo prie klimato kaitos misijos bendro kvietimo teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ elementas. Pagal specialų programos „Europos horizontas“ veiksmą galimybė dalyvauti misijoje taip pat suteikiama Ukrainos miestams. **Sukurta sinergija su ES programomis ir iniciatyvomis**, įskaitant Europos inovacijų tarybą (EIC), Europos infrastruktūros tinklų priemonę, LIFE strateginius integruotuosius projektus ir „Inovatyvius miestų sprendimus“¹⁶.

Daugelis valstybių narių ar regionų savo regioninėse veiklos programose nurodo Miestų misiją, o Graikijoje ir Ispanijoje, pavyzdžiui, nacionaliniu lygmeniu nustatyti specialūs finansavimo srautai. Misija taip pat paskelbė bendrą (su partnerystės visai netaršaus judumo („2Zero“) ir sąveikio, susietojo ir automatizuoto judumo srityse organizacijomis) kvietimą teikti pasiūlymus pagal programos „Europos horizontas“ 2023–2024 m. darbo programą. Jo bendras biudžetas – 50 mln. EUR. **Miestų pertvarkos centras**¹⁷ remia Miestų misijos tarptautinę informavimo veiklą ir sąsajas su Pasaulinės miestų pertvarkos misijos iniciatyva „Misija – inovacijos“.

2.5. Europos dirvožemio būklės gerinimo misija

Misijos planas – **iki 2030 m. sukurti 100 gyvųjų laboratorijų ir kelrodžių projektų**. Siekiama, kad ji padėtų rasti sprendimus, kaip tvariai valdyti ir atkurti dirvožemį kaimo ir miesto vietovėse. Manoma, kad apie **60 proc. ES dirvožemio yra blogos būklės**¹⁸, t. y. jis praradęs gebėjimą palaikyti maisto gamybą, biologinę įvairovę ir reguliuoti vandens, maisto medžiagų ir anglies ciklus. Kartu su 2030 m. dirvožemio strategija, pasiūlymu dėl direktyvos dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo bei ES dirvožemio stebėjimo centru misija yra tvirtos dirvožemio apsaugos ir atkūrimo sistemos dalis, kaip pripažino ir Europos Parlamentas¹⁹.

Trylikoje **ES žaliojo kurso strategijų, komunikatų ir veiksmų planų misija įvardyta kaip priemonė** jų politikos užmojams įgyvendinti²⁰. **Misija gauna paramą iš tokių šaltinių** kaip

15 <https://netzerocities.eu/wp-content/uploads/2023/03/Pilot-Cities-Announcement-Press-Release-Mar-2023-Final.pdf>.

16 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-greening-cities>.

17 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/local-action-global-impact-urban-transitions-mission-centre-starts-its-activities-2022-12-13_en.

18 <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/esdacviewer/euso-dashboard/>.

19 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl dirvožemio apsaugos (2021/2548(RSP)).

20 Strategija „Nuo ūkio iki stalo“; 2030 m. biologinės įvairovės strategija; Prisitaikymo prie klimato kaitos strategija; 2030 m. miškų strategija; Nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos veiksmų planas; ES ekologinės gamybos plėtros veiksmų planas; ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija; ES 2030 m. dirvožemio strategija;

programa LIFE ir Europos žiedinės bioekonomikos bendroji įmonė²¹, PRIMA²² ir EIC. Skatindama švietimą dirvožemio klausimais, misija remia **Europos įgūdžių metus**. Siekdamas pritraukti papildomų finansinių išteklių, EIB rengia su programa „InvestEU“ susijusį didelio masto investicijų į dirvožemį planą.

Iš viso valstybės narės pranešė apie daugiau kaip 200 papildomų misijos tikslus remiančių veiksmų. **Misija įtraukta į 18 iš 28 valstybių narių strateginių planus pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP)²³**, taip sukuriant dirvožemio valdymo inovacijų, ūkininkavimo praktikos ir BŽŪP lėšų paskirstymo sąsajas. Ši sinergija leis įdiegti ir atkartoti vykdant misiją sukurtus sprendimus daugiau kaip **1 000 papildomų bandymo vietų**. Pagal misiją regioninės ir vietos valdžios institucijos rengia **teritorinius dirvožemio valdymo susitarimus dėl geros dirvožemio būklės**. Dirvožemio misijos platforma²⁴ veikia kaip vieno langelio principu grindžiama informacijos ir įtraukimo į misijos veiklą tarnyba.

Misija skatina suderintą dirvožemio stebėseną ES ir rengia **dirvožemio valymo ir atkūrimo strategijas**, taip pat naujus dirvožemiui nekenkiančių ir neutralaus poveikio klimatui vertės grandinių **verslo modelius**. Pagal Dirvožemio misiją remiant **sekvestruojamąjį ūkininkavimą**, skatinamos ekonomiškai konkurencingos anglies dioksido absorbavimo dirvožemyje stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo priemonės.

Pirmosios **gyvosios laboratorijos pagal misiją bus pradėtos kurti 2024 m.** ir jose bus įrengta daugiau kaip 200 bandymo vietų, kuriose bus atliekami vietos bandymai miesto ir kaimo vietovėse. Misija palaiko ryšius su įvairia auditorija naujoviškais būdais, pavyzdžiui, įtraukdama kultūros ir kūrybos sektorius ir propaguodama Misijos manifestą²⁵. Žvelgiant už Europos ribų, misija tapo **svarbia tarptautinio bendradarbiavimo** su Pasauline dirvožemio partneryste²⁶, iniciatyva „Žemės ūkio inovacijų misija klimato labui“²⁷ arba su tarptautiniais MTI srities partneriais, kaip antai Japonija, JAV, Kanada ir Afrikos šalimis, **priemone**.

2.6. Bendras ES misijų vertinimas

Šiame poskirsnyje apibendrinamas misijos, kaip priemonės, vertinimas ir daromos kelios horizontaliosios išvados dėl aspektų, kurie neatsiejami nuo visų penkių misijų teisinio pagrindo: atrankos proceso, valdymo, biudžeto, prioritetų ir iki šiol padarytos pažangos. Nuo pat įgyvendinimo pradžios ES misijos rodė, kad turi akivaizdžių galimybių paspartinti pokyčius. Pasinaudodamos programos „Europos horizontas“ finansavimu, ES misijos susiejo ir rėmė politiką ir programas visoje ES, įsitraukiant ir prie įgyvendinimo prisidedant vietos

komunikatas dėl tvarių anglies ciklų; komunikatas „Apsirūpinimo maistu užtikrinimas ir maisto sistemų atsparumo didinimas“; komunikatas „Trąšų pakankamumo ir įperkamo užtikrinimas“; Sąjungos tvarios maisto sistemos teisės aktų sistema; komunikatas dėl Europos piliečių iniciatyvos „Saugokime bites ir ūkininkus! Bitėms nekenkiantis žemės ūkis – sveika aplinka“.

21 <https://www.cbe.europa.eu/>.

22 <https://prima-med.org/>.

23 https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en.

24 <https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/>.

25 Iki 2023 m. birželio mėn. vidurio manifestą pasirašė daugiau kaip 1 400 subjektų, įskaitant 100 viešųjų ir privačiųjų institucijų.

26 <https://www.fao.org/global-soil-partnership/en/>.

27 <https://www.aimforclimate.org/>.

visuomenei. Vertinimo išvados patvirtina, kad misijos yra laiku įgyvendinamos ir įkvepiančios iniciatyvos, suteikiančios naują postūmį svarbiems ES politikos prioritetams ir padedančios suderinti ES, nacionalinės, regioninės ir vietos politikos pastangas siekiant bendrų tikslų.

Atrankos procesas. Vertinant nustatyta, kad metus trukęs misijų rengimo procesas suteikė vertingų galimybių vadovaujantiems ekspertams ir įvairiems suinteresuotiesiems subjektams dalyvauti bendrai kuriant misijas, pavyzdžiui, dalyvaujant misijų valdybų ir piliečių grupių veikloje. Be to, patvirtinta, kad misijų sritys ir pačios ES misijos tebėra aktualios.

Valdymas. Kiekviena misija turi ES lygmens valdymo mechanizmus. Valdymas yra ypač svarbus naujai priemonei, juo labiau tokiai sudėtingai priemonei, kuria siekiama integruoti skirtingas grupes, valdymo lygmenis, mokslo disciplinas ir finansavimo šaltinius. Tarp tų mechanizmų yra specialūs tarpsektoriniai valdymo ir koordinavimo organai, kurie sudaro sąlygas naujoms Komisijos tarnybų ir įvairių valdžios lygmenų bendradarbiavimo formoms. Kiekvienai misijai vadovauti paskirti misijų vadovai ir jų pavaduotojai, kuriems padeda misijų sekretoriatai. Buvo atrinktos dvi misijų valdybų grupės strateginėms konsultacijoms ir ekspertinėms žinioms teikti (viena skirta projektavimo etapui, kita – įgyvendinimui). Taip pat padaryta didelė pažanga nacionalinio lygmens valdymo srityje: kelios valstybės narės įsteigė tarpžinybines darbo grupes ir nacionalines veidrodines grupes, kad galėtų geriau palaikyti ryšius su Komisija įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu klausimais. Kad paremtų misijas, valstybės narės taip pat pasinaudojo ES programomis pagal pasidalijamojo valdymo principą. Atlikus vertinimą taip pat nustatyta, kad misijų valdymas padeda naikinti organizacines atskirtis ir suartina įvairias organizacijas siekiant bendrų, laiko atžvilgiu apibrėžtų tikslų.

Biudžetas. Pagal programą „Europos horizontas“ buvo investuota daug lėšų, kad būtų galima plėtoti žinias ir novatoriškus sprendimus, padedančius siekti ES misijų nustatytų tikslų. Iki šiol Europos Komisija dviejose vėlesnėse darbo programose (2021–2022 m. darbo programose ir 2023–2024 m. darbo programoje) iš viso skyrė 1,8 mlrd. EUR, t. y. 10 proc. programos „Europos horizontas“ 2-ojo ramsčio 2021–2023 m. biudžeto. Visoms misijoms pavyko sulaukti tam tikro susidomėjimo ir įsipareigojimų iš ne programos „Europos horizontas“ finansavimo šaltinių, be kita ko, iš privačiojo sektoriaus (daugiausia per EIB).

Prioritetai ir iki šiol padaryta pažanga. Didelė dalis piliečių dalyvavimo iniciatyvų, surengtų per parengiamąjį misijų planavimo etapą, padėjo didinti visuomenės atsakomybę ir paskatinti platų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų bendruomenių dalyvavimą. Vertinime teigiama, kad misijos, griežtai orientuotos į ES politiką ir strategijas ir glaudžiai su jomis suderintos, svariai prisideda prie jų įgyvendinimo. ES misijoms pavyko suburti dideles suinteresuotųjų subjektų bendruomenes ne tik ES lygmeniu, be kita ko, kuriant ir įtraukiant regioninio ir vietos lygmens bendruomenes. Be to, iš vertinimo matyti, kad misijų bendra pažanga atitinka jų įgyvendinimo planus ir atrodo, kad jos sėkmingai pasieks savo 2030 m. tikslus.

3. NEIŠSPRĘSTI UŽDAVINIAI IR PATOBULINIMAI

Misijoms, kaip naujai priemonei, reikia politinės paramos, tęstinumo ir nuspėjamumo, taip pat realaus vertinimo ir tobulinimo. Vertinime pripažįstami šie trūkumai ir Komisija

yra įsipareigojusi juos pašalinti, nes pradinis misijų priemonės pažadas išliko tvirtas ir matyti, kad visos penkios misijos veikia gerai. Šiame skirsnyje pateiktos rekomendacijos yra Komisijos tarnybų, misijų valdybų pirmininkų ir misijų vadovų svarstymų rezultatas.

Be pirmiau nurodytų džiuginančių pirmųjų pasiekimų, ES misijos susiduria ir su keletu svarbių iššūkių. Erdvės tobulėti yra keliose srityse: kartais sudėtinga valdymo struktūra, iki šiol gana ribotas finansavimo ne pagal programą „Europos horizontas“ svertas, neoptimali sinergija su kitomis ES priemonėmis, menkas privačiojo sektoriaus dalyvavimas, tobulintini komunikacijos pastangos ir suinteresuotųjų subjektų bei piliečių informavimas. Visos misijos ėmėsi veiksmų šiems klausimams spręsti, tačiau reikia papildomų pastangų, taip pat ir horizontaliuoju lygmeniu. Šių uždavinių sprendimas taps dar aktualesnis, nes misijos bus įgyvendinamos toliau ir vis daugiau dėmesio bus skiriama diegimui ir poveikiui.

3.1. Valdymo ir politinio vadovavimo tobulinimas

Kad ES misijos būtų veiksmingos, joms reikia patikimo valdymo ir stiprios valdymo sistemos. Nors atlikus vertinimą paaiškėjo, kad ES misijoms sukurta sistema skatina ryšius įvairiose politikos srityse ir tarp organizacijų, kai kurias kitas valdymo funkcijas galima patobulinti. Daugelis suinteresuotųjų subjektų mano, kad valdymo sistema yra nepatogi, sudėtinga ir nepakankamai skaidri. Be to, valdymo sistema dar neturi darnios ir nuoseklios stebėsenos sistemos tiek atskirose misijose, tiek kaip misijos, kaip priemonės, lygmeniu. Valdymo sistema yra labai orientuota į įgyvendinimą ir šiuo metu joje trūksta erdvės analizuoti ir apsvarstyti pažangą (ir jos trūkumą) bei tolesnę priemonių ir politikos plėtojamą. Valdymo sistemoje taip pat trūksta erdvės aukšto lygio politinėms diskusijoms dėl pažangos ir prireikus perorientavimui.

Kad misijos būtų veiksmingos, būtina stiprinti ir geriau koordinuoti administracinį valdymą. Kad tokio pobūdžio plataus užmojo susietos iniciatyvos, kaip ES misijos, būtų sėkmingos, reikia plėtoti plataus masto ir įvairių politikos sričių sinergiją ilguoju laikotarpiu ir visoje ES, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Pavyzdžiui, reikėtų stiprinti ES lygmens misijų atstovų ir nacionalinio, regioninio bei vietos lygmens valdžios institucijų veiklos koordinavimo mechanizmus, kad misijų pastangos būtų dedamos kuo arčiau ES piliečių. Taip pat akivaizdu, kad aktyvesnis politinis vadovavimas turėtų duoti aiškų ženklą, kuris palengvintų prieigą prie išteklių (įskaitant finansavimą) ir veiksmus, kuriais siekiama pažangos įgyvendinant misijų tikslus. Todėl ES misijų valdymas turėtų būti toliau stiprinamas administraciniu lygmeniu.

Komisija:

- *paragins visus susijusius politinius subjektus, įskaitant valstybes nares, paskirti aukšto lygio atstovus, kurie kartu su Komisijos nariais, atsakingais už atitinkamas ES misijas, dalyvautų propaguojant misijas piliečiams, telkiant nacionalines lėšas ir kt.;*
- *intensyviau diskutuos, ypač su valstybėmis narėmis, apie tai, kaip supaprastinti ES misijų valdymą, kad jis būtų efektyvesnis, įtraukesnis ir veiksmingesnis;*
- *solidžiai investuos į visoms esamoms ir būsimoms ES misijoms naudojamų bendrų paramos funkcijų (netiesioginio aptarnavimo) stiprinimą ir į šiame komunikate nustatytų trūkumų šalinimą;*

- *inicijuos kasmetines diskusijas dėl ES misijų įgyvendinimo teminiuose Tarybos posėdžiuose ir Europos Parlamento komitetuose, susijusiuose su kiekviena ES misija.*

3.2. Didesnių ir geresnių bendrų investicijų, įskaitant privačiojo sektoriaus investicijas, užtikrinimas

Reikia sutelkti platesnį priemonių rinkinį, o kvietimai teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ turi būti tik parengiamojo finansavimo ir koordinavimo priemonės, o ne pagrindinės diegimo priemonės. Integruotam požiūriui į misijas būtina tvirta bendra atsakomybė visoje Komisijoje ir Sąjungoje ir ją turi prisiimti visi atitinkami dalyviai ir suinteresuotieji subjektai, be kita ko, pasinaudodami savo finansavimo priemonėmis, nes misijos turi apimti visą inovacijų grandinę nuo laboratorijų iki diegimo dideliu mastu. Tarpdalykinis valdymo mechanizmų pobūdis suteikia daug galimybių kurti ES misijų ir kitų programos „Europos horizontas“ dalių, ES misijų ir kitų ES priemonių, taip pat ES misijų ir nacionalinės, regioninės ir vietos politikos bei finansavimo programų sinergiją. Iš atliekant šį vertinimą surinktų įrodymų matyti, kad šios galimybės dar nėra iki galo išnaudotos.

Programuodamos ES finansavimą valstybės narės turėtų jį labiau suderinti su ES misijomis. Tai neatsiejamas sinergijos kūrimo elementas, pavyzdžiui, ES misijoms sistemingiau naudojant sanglaudos politiką. Todėl dar vienas svarbus uždavinys – finansavimo ir finansavimo šaltinių įvairinimas, siekiant remti veiklą nuo mokslinių tyrimų iki diegimo. Šiuo tikslu turėtų būti užmegzti labai glaudūs Komisijos tarnybų ir valstybių narių valdymo ir įgyvendinimo institucijų ryšiai.

ES misijų įgyvendinimas iki šiol daugiausia finansuojamas programos „Europos horizontas“ ir kitų viešojo finansavimo šaltinių lėšomis. Vis dėlto, kad iki 2030 m. būtų pasiektas visapusiškas poveikis, šias lėšas reikia papildyti didelėmis privačiojo sektoriaus ir labdaros organizacijų investicijomis, siekiant užtikrinti, kad sprendimai būtų diegiami ir atkartojami dideliu mastu. Nors dedamos pastangos šia linkme, reikėtų didinti šių subjektų investicijas ir dalyvavimą.

Siekiant ES misijų tikslų labai svarbu tvirčiau bendradarbiauti su EIB. Visais parengiamaisiais ir įgyvendinimo etapais ES misijos glaudžiai bendradarbiavo su EIB. Teikdamas konsultavimo paslaugas, jis padėjo parengti misijų įgyvendinimo planuose numatytas investicijų darbotvarkes. Šį bendradarbiavimą reikėtų plėsti, ypač atsižvelgiant į tai, kad kelių misijų tikslai smarkiai sutampa su EIB tikslais.

Reikia dėti daugiau pastangų, kad privatusis sektorius būtų labiau suinteresuotas ES misijų veikla. Nebuvo visapusiškai išnagrinėtos galimybės naudoti privačiajam sektoriui skirtas novatoriškas priemones, pavyzdžiui, inovacijų viešuosius pirkimus. Be to, patirtis parodė, kad bendradarbiavimas su Europos partnerystės organizacijomis, ypač tomis, kuriose aktyviai dalyvauja pramonės atstovai, yra veiksmingas būdas didinti pramonės atstovų susidomėjimą ES politikos prioritetais ir tuo, kaip jie gali prie jų prisidėti. Jau paskelbti bendri ES misijų ir kai kurių bendrai programuojamų Europos partnerystės kvietimai teikti pasiūlymus. Paskelbus į misijas orientuotus ir su misijomis susijusius kvietimus teikti pasiūlymus pagal esamas ir būsimas Europos partnerystes, atsivertų daugiau galimybių

bendradarbiauti su pramonės atstovais. Juos papildys struktūrinis dialogas su pagrindinėmis pramonės ir labdaros organizacijų interesų grupėmis.

Komisija:

- *suaktyvins darbą, susijusį su ES misijų portfelio kūrimu ir valdymu, kad misijų vadovams būtų suteiktos pažangios stebėsenos ir intervencijos priemonės;*
- *sutelks platesnį priemonių, įskaitant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ir inovacijų viešuosius pirkimus, rinkinį;*
- *intensyviau diskutuos dėl valstybių narių vykdomo ES finansavimo programavimo suderinimo su ES misijomis;*
- *ragins teikti rekomendacijas ir patarimus, kaip padidinti privatačiojo sektoriaus dalyvavimą ES misijose ir indėlį į jas.*

3.3. Piliečių ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo didinimas

Atskirų ES misijų tikslų (ir apskritai ES užmojų) įgyvendinimas galiausiai priklausys nuo plataus visuomenės palaikymo ir pritarimo būtinai žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai. Nors tiesiogiai misijose dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas buvo gana veiksmingas, vis dar yra galimybių toliau skatinti platesnį plačiosios visuomenės suvokimą ir tiesioginį pilietinės visuomenės organizacijų ir socialinių partnerių dalyvavimą, taip įgyvendinant misijų pažadus ir potencialą. Reikia dėti daugiau pastangų, kad didėtų informuotumas apie misijų tikslus ir poveikį, stiprėtų grįžtamojo ryšio iš suinteresuotųjų subjektų mechanizmai ir didėtų misijų ir jų konkrečių veiksmų vietoje matomumas. Šiuo tikslu reikia gerokai sustiprinti komunikacijos pastangas, skirtas atitinkamoms suinteresuotųjų subjektų grupėms ir pavieniams piliečiams.

Visuomenė vis dar nepakankamai žino apie ES misijų, kaip priemonės, naudą ir potencialą. Tokia yra padėtis, nors atskiros ES misijos palyginti sėkmingai vykdė aktyvią komunikacijos ir informuotumo didinimo veiklą ir įtraukė susijusias suinteresuotųjų subjektų bendruomenes. Matant misijų, kaip priemonės, išskirtinumą įsitraukti į atskiras misijas tampa lengviau. Siekiant didinti visuomenės informuotumą ir sutelkti piliečius taip pat labai svarbus aktyvus ir nuolatinis Europos Parlamento, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto ir Regionų komiteto dalyvavimas.

Komisija aktyviau naudosis tiksliniais veiksmais remdama visas misijas, be kita ko, informuotumo didinimo ir komunikacijos srityje. Ji taip pat sustiprins stebėsenos sistemą, leidžiančią kiekybiniu ir suprantamesniu būdu įvertinti ES misijų įgyvendinimo pažangą. Komisija taip pat parengs politines rekomendacijas dėl ES misijų ateities, be kita ko, dėl strategijų pereinant prie kito ilgalaikio ES biudžeto. Dabartinio vertinimo patirtis, faktiškai labai anksti misijų vykdymo laikotarpiu, parodė, kad svarbu nuolat apžvelgti įgyvendinimo parametrus. Komisija įsipareigoja parengti kitą ES misijų įgyvendinimo 2025 m. vertinimo ataskaitą, kad būtų apžvelgta pažanga, įvertintas finansavimo tinkamumas, nustatyti pasiekimai, kuriuos ateityje būtų galima skleisti, ir atkartoti novatoriškai misijose rasti sprendimai.

Komisija:

- *toliau bendradarbiaus su komunikacijos specialistais dėl labiau į piliečius orientuotos ES misijų komunikacijos strategijos;*
- *imsis tikslinių veiksmų, kuriais būtų remiamos vietos ir nacionalinės komunikacijos pastangos siekiant skatinti piliečių dalyvavimą ir didinti visuomenės informuotumą apie ES misijas;*
- *paskelbs naują ES misijų įgyvendinimo 2025 m. ataskaitą;*
- *surengs viešus debatus dėl įgyvendinimo ataskaitų, kad būtų galima pasisemti patirties, aptarti pažangą ir pranešti apie ES misijų pasiekimus.*

4. NAUJAS POSTŪMIS

Esamos penkios ES misijos pasiekė nemažų rezultatų vietoje ir toliau bus įgyvendinamos siekiant konsoliduoti ir spręsti likusias problemas. Atlikus vertinimą taip pat išryškėjo galimybė išplėsti misijų portfelį ir proga dar kartą patvirtinti politinę ir finansinę paramą šiai priemonei.

4.1. Naujos ES misijos „Naujasis europinis bauhausas“ pradžia

Praėjus daugiau kaip dvejiems metams nuo naujojo europinio bauhauso (NEB) iniciatyvos²⁸ įgyvendinimo pradžios, padaryta didelė pažanga siekiant tikslo susieti Europos žaliąjį kursą su mūsų gyvenamosiomis erdvėmis ir patirtimi. Inicatyva turi savo bendruomenę, kurią sudaro daugiau nei 1 000 narių, veikiančių visoje Europoje ir už jos ribų, ir patariamąją grupę, sudarytą iš autoritetinių architektūros, kultūros, dizaino ir tvarumo pasaulio veikėjų. Be to, ji įkvepia pagal principą „iš apačios į viršų“ vykdomus projektus ir iniciatyvas, kuriais išbandomos ir demonstruojamos NEB idėjos ir veiksmai.

Naujasis europinis bauhausas jau turi keletą bendrų bruožų su ES misijomis. Dabartinis vertinimas ir jo metu nustatyti iššūkiai, taip pat NEB bendruomenės svarstymai ir Europos Parlamento raginimai rodo²⁹, kad dabar yra tinkamas laikas įtvirtinti NEB iniciatyvos pažangą, sutelkti jos dėmesį į MTI ir naudoti MTI jos reikmėms, taip pat suteikti jai postūmį suteikiant naujos atskiros ES misijos statusą.

Speciali NEB misija bus pradėta įgyvendinti tokia pat tvarka kaip ir pirmosios penkios misijos: bus paskirta misijos valdyba ir parengtas misijos įgyvendinimo planas, kurie padės nustatyti tikslus misijos tikslus ir tarpines reikšmes, kaip ir pirmųjų penkių misijų atveju. Taip būtų atsižvelgta į ligšiolinius naujojo europinio bauhauso iniciatyvos pasiekimus ir potencialą, taip pat į ES misijų vertinimą.

Naujoji misija papildytų ir paspartintų esamų misijų darbą. Pavyzdžiui, vykdant Prisitaikymo prie klimato kaitos bei Neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų misijas būtų galima užtikrinti tolesnę įvairių finansavimo priemonių ir privačiojo sektoriaus investicijų sinergiją. Ji taip pat galėtų papildyti šias dvi misijas taikydama holistinį ir gilesnį požiūrį į apstatytą aplinką. Pavyzdžiui, pasitelkiant MTI būtų tiriama, kaip miestų rajonai

²⁸ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en.

²⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0213_LT.html.

galėtų tapti anglies dioksido absorbentais, integruotis į žiedinę ekosistemą, tapti atsparesni klimato kaitai ir, taikant regeneracinį dizainą, gražinti išteklius gamtai. NEB taip pat turi stiprų socialinių inovacijų aspektą, nes skatina novatoriškų valdymo ir politikos formavimo metodų kūrimą, siekiant padidinti sprendimų priėmimo srautų lankstumą, spartą ir žiediškumą, palyginti su klasikiniiais procesais. Naujojo europinio bauhauzo misijos taikymo sritis būtų tokia, kad užtikrintų papildomumą ir sinergiją su atitinkamomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, partnerystė „Built4People“. Vykdamas NEB misiją būtų bendradarbiaujama su žmonėmis, siekiant užtikrinti didesnę visuomenės pritarimą žaliojo kurso politikai, skatinant socialinę atsakomybę už žaliuosius sprendimus ir elgsenos pokyčius, kurių reikia žaliojo kurso tikslams pasiekti. Tai būtų daroma kaip į vieną iš kriterijų sutelkiant dėmesį į tvarumą (greta prieinamumo, įperkamumo ir teikiamos patirties kokybės).

Įgyvendinant naująją europinį bauhauzą jau pasiekta investicijų į MTL, kitų finansavimo priemonių³⁰ ir privačiojo sektoriaus investicijų sinergija. Visos 27 valstybės narės įsipareigojo prisidėti prie naujojo europinio bauhauzo pagal daugiau kaip 220 sanglaudos politikos programų. Dabar jis turi didelį potencialą toliau plėtoti ir diegti novatoriškus sprendimus vietos ir regionų lygmenimis. Europos investicijų bankas taip pat siekia parengti investicijų į naująją europinį bauhauzą gaires, kad padėtų startuoliams ir projektų vykdytojams. 2023 m. prie NEB įgyvendinimo prisidedama dviem Europos inovacijų tarybos uždaviniais. Nuo 2021 m. Europos inovacijos ir technologijos institutas pagal EIT bendruomenės naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą telkia penkias žinių ir inovacijų bendruomenes ir atitinkamus jų tinklus visose verslo, švietimo ir mokslinių tyrimų srityse. ES misija yra tinkama priemonė tokiai sinergijai stiprinti, mastui didinti ir didžiausiam poveikiui užtikrinti.

Komisija:

- *pasiūlys naują ES misiją, skirtą naujam europiniam bauhauzui;*
- *pradės pasirengimą jos plėtrai, be kita ko, misijos valdybos įsteigimui ir misijos įgyvendinimo plano parengimui.*

4.2. Pakartotinis politinės ir finansinės paramos patvirtinimas

Atsižvelgiant į ES misijų užmojų, joms reikia nepertraukiamų ir ilgiau kaip dešimtmetį nuolat koordinuojamų pastangų. Nors ES misijos dar tik pradėtos įgyvendinti, ES institucijos, valstybės narės, regioninės ir vietos valdžios institucijos ir įvairūs suinteresuotieji subjektai joms skyrė daug dėmesio ir paramos. Šį postūmį reikia toliau palaikyti, kad ES misijos ilgainiui pasiektų savo tikslus.

Kad ES misijos galėtų visiškai įvykdyti savo pažadus, joms reikia aiškaus įsipareigojimo toliau teikti finansinę paramą pagal programą „Europos horizontas“ dabartinio ilgalaikio ES biudžeto laikotarpiu. Todėl Komisija mano, kad parama ES misijoms pagal

³⁰ Programa „Europos horizontas“, Europos regioninės plėtros fondas, Teisingos pertvarkos fondas, programa LIFE, Skaitmeninės Europos programa, Bendrosios rinkos programa, COSME, programa „Erasmus+“, programa „Kūrybiška Europa“, Europos solidarumo korpusas.

programą „Europos horizontas“ po 2023 m. turėtų sudaryti 11 proc. 2-ojo ramsčio lėšų³¹. Šis finansavimas užtikrins tęstinumą ir padės išlaikyti esamų misijų įgyvendinimo tempą. Kartu tai bus paskata pasinaudoti ne tik programoje „Europos horizontas“ numatytais finansavimo šaltiniais, bet ir galimybe pradėti naują misiją.

Komisija:

- *dar kartą patvirtins savo politinį įsipareigojimą ir paramą ES misijoms;*
- *išlaikys ES misijas kaip pavyzdines programas „Europos horizontas“ ir kitų Sąjungos priemonių įgyvendinimo iniciatyvas;*
- *iki 2027 m. pasiūlys ES misijoms skirtą programos „Europos horizontas“ biudžetą, kuris sudarytų 11 proc. 2-ojo ramsčio lėšų.*

5. IŠVADA

Dvejų metų patirtis įgyvendinant penkias ES misijas patvirtino, kad misijomis grindžiamas požiūris, kaip programos „Europos horizontas“ priemonė, skatina įsitraukti plačias ir entuziastingas suinteresuotųjų subjektų bendruomenes. Kadangi ES misijos priemonė gali skatinti eksperimentavimą, koordinavimą ir diegimo masto didinimą, ji gali atlikti esminį vaidmenį vykdant būtinus visuomenės pokyčius įvairiose srityse.

Remiantis tarnybų darbiname dokumente pateiktu išsamiu ES misijų vertinimu ir analize, šiame komunikate daroma išvada, kad dabartinės penkios misijos turėtų būti toliau įgyvendinamos, o parama turėtų būti didinama tiek politiniu, tiek finansiniu aspektu. Nauja NEB misija papildys ir sustiprins dabartines misijas ir suteiks naujų galimybių Europai gauti apčiuopiamos MTI naudos.

Vis dėlto patirtis taip pat parodė, kad siekiant visapusiškai išnaudoti misijos priemonės potencialą, reikia išspręsti keletą likusių problemų, visų pirma susijusių su visuomenės informavimu, misijų valdymu ir gebėjimu pritraukti kitų finansavimo šaltinių, įskaitant privatų finansavimą. Šiame komunikate suformuluotų veiksmų tikslas yra kartu su visomis ES institucijomis, valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais iš visos ES spręsti problemas, su kuriomis vis dar susiduria ES misijos, kad ši pokyčius skatinanti priemonė būtų tikrai sėkminga.

31 Įnašo paskirstymas skirtingoms 2-ojo ramsčio veiksmų grupėms bus diferencijuotas pagal veiksmų grupes, atsižvelgiant į misijų tikslus ir jų sąsają su konkrečia veiksmų grupe. Tai nesumažins paramos, skirtos strateginių technologijų diegimui ir plėtrai Sąjungoje, kaip nustatyta ES pramonės politikoje ir Komisijos pasiūlyme dėl daugiametės finansinės programos peržiūros.